

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2025/26:23

Torsdagen den 22 januari

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Information och samråd inför extrainsatt informellt möte i
Europeiska rådet den 22 januari 2026

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan har slagit 14 och EU-nämnden inleder sitt sammanträde.

Vi börjar med att hälsa välkommen till dagens öppna sammanträde med EU-nämnden, och vi välkomnar särskilt statsminister Ulf Kristersson med medarbetare. På dagordningen i dag står information och samråd inför extra informellt möte i Europeiska rådet i dag den 22 januari.

Vi har en timme till förfogande gentemot den vanliga en och en halv timme, vilket innebär att jag ber samtliga att hålla sig något kortare än vanligt. Jag flaggar också för att en andra frågeomgång möjligen inte kommer att hinnas med.

Efter att statsministern har redogjort för mötet kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning för frågor och kommentarer. Dagens sammanträde är öppet och går att följa på riksdagens webb.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! EU:s stats- och regeringschefer träffas alltså i kväll, som ordföranden sa, på ett extrainsatt EU-toppmöte beslutat häromdagen, av rätt uppenbara skäl. På dagordningen står i grund och botten den transatlantiska relationen, relationen mellan Europa och USA, med ursprungligt fokus på de amerikanska utspelen om Grönland och Danmark.

Som många säkert såg i går kväll verkar nu USA backa på de tullar som man tidigare har annonserat för de europeiska länder som allra tydligast har stått bakom och upp för Danmark. Det är naturligtvis bra att president Trump utesluter militära medel och att tullarna, i varje fall för nu, är borta från agendan. Det beror ytterst på tydliga besked från Europa, men frågan är långtifrån löst. Vi behöver dra långsiktiga slutsatser av de gångna dygnen. Det kommer säkert också att hållas en diskussion om det som kallas Board of Peace, det som har signerats av ett antal länder i Davos. President Trump bjöd in även Sverige.

Låt mig först understryka det som jag tror att många svenska känner, nämligen att det här är en allvarlig tid med mycket svåröverskådliga konsekvenser för relationen över Atlanten. Även om det är bra att USA backade i går fortsätter den ibland både hotfulla och hånfulla retoriken mot

Danmark, Grönland och mot andra 2025-26-23 länder och allierade, till exempel Kanada.

22 januari

Samtidigt pågår ett fullskaligt krig i vårt absoluta närområde. Ryssland visar inga tecken på att vara intresserat av att söka fred med Ukraina. USA säger sig vara övertygat om att Ryssland vill förhandla om fred som är acceptabel också för Ukraina. Möjligen kan någonting hända senare i eftermiddag. Två amerikanska sändebud är i Moskva, och USA:s president lär träffa Ukrainas president i Davos.

Vi ser dock inga tecken på fredsvilja. Vi ser ganska mycket, men vi ser inga sådana tecken.

Det säkerhetspolitiska läge som Sverige och Europa befinner sig i fortsätter alltså att vara både det allvarligaste och det mest oförutsägbara sedan andra världskriget. Det stämmer att Nato behöver stärka sin roll och närvaro i Arktis, vilket enkelt hade kunnat göras inom ramen för ett etablerat samarbete mellan Danmark och USA, som möjligen kan komma tillbaka dit med de begynnande nya överenskommelser som har antytts de senaste timmarna. Som redan har visats inom ramen för den danska Operation Arctic Endurance är många fler europeiska Natoländer mer än villiga att bidra till sådan ökad närvaro. Den insatsen har dessutom skett i dialog med Nato och som stöd till Natos strategier.

Sverige är sedan länge både ett europeiskt land och ett transatlantiskt land, som har sett handel och samarbete även med USA som något mycket bra för båda länderna. Vi exporterar till USA, men svenska företag finns också på plats och bidrar med närmare 400 000 amerikanska jobb. Sverige är sammantaget världens nionde största investerare i USA.

Jag har den senaste veckan haft intensiv kontakt med mina danska, nordiska och många europeiska kollegor samt även allierade utanför Europa. Alla är vi överens om att läget är allvarligt, men det måste mötas av Europa gemensamt. Vi låter oss inte utpressas, och vi står bakom Danmark och Grönland. Bara Danmark och Grönland kan bestämma över Danmark och Grönland. Att det ens ska behöva sägas är ett dåligt tecken.

Att vi så tydligt och enigt har signalerat att vi inte kommer att acceptera några hot verkar nu ha givit effekt. Det är bra, men det är också en lärdom inför kommande år.

Samtidigt återstår mycket osäkerhet. Om USA längre fram väljer att återigen hota med tullar för att få igenom sin vilja ska vi inte utesluta något av EU:s handelspolitiska verktyg. Allt detta understryker också vikten av ett starkare och säkrare Sverige och ett starkare och säkrare Europa. Rent säkerhetspolitiskt förstås, men också ekonomiskt och teknologiskt. Det handlar om ett självständigare Europa som är mindre ensidigt beroende av USA och som öppnar för ännu mer för handel och samarbete med även andra kontinenter.

Därför var det stora handelsavtalet med Mercosurländerna, Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay, så oerhört välkommet efter 25 års förhandlingar. Därför var det så omdömeslöst av de Europaparlamentariker, även svenska, som försökte stoppa avtalet och i stället skickade allt till domstol. Därmed fördröjer de avtalet när vi verkligen av alldeles uppenbara skäl måste bredda våra handelsvägar till andra delar av världen.

Därför är det allt intensivare samarbetet med Kanada så viktigt – likeminded, som man ofta säger på engelska, likasinnat land på så många sätt.

Det mest nordiska landet utanför Norden, som de själva säger. Vi var där nyligen på statsbesök. I går morse satt jag med Kanadas premiärminister Mark Carney. Det finns en otroligt stor potential i ett nära samarbete med Kanada.

Även det som kallas Board of Peace kommer att diskuteras i kväll. Sverige har som ni vet blivit inbjudet. Det är fortfarande ganska mycket som är oklart, men vi arbetar för ett EU-gemensamt agerande i den frågan. I dess nuvarande form och nuvarande text kommer Sverige inte att delta.

Min och regeringens främsta uppgift är alltid Sveriges säkerhet och svenska folkets intressen. Vi måste bygga vårt land tryggare, säkrare och mer framgångsrikt. Ytterst är det ekonomi som bygger säkerhet. Den värld som vi känner fortsätter att skakas om, både i öster och i väster. Vi tar vårt delansvar för att göra gott i den turbulenta omvärlden, men vi har hela ansvaret att göra precis allt rätt här hemma i vårt eget land.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då börjar vi med frågor och kommentarer.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Den senaste veckan har president Trump på mer eller mindre aggressiva sätt deklarerat sina ambitioner att ta över Grönland. Även om han sent i går på mötet i Davos backade från sina hot om nya tullar på grund av ett avtal vars utformning just nu är mycket oklar, innebär den senaste veckans absurda retorik från Trumpadministrationen att Sverige, Norden och Europa, som statsministern understryker, befinner sig i ett mycket osäkert läge.

Hur ser statsministern på uppgörelsen med Trump som slöts i natt, och på vilket sätt involverades Natos och EU:s ledare i de samtalen?

Vi lever i en tid som ställer höga krav på politiskt ledarskap. Svenska familjer sitter just nu runt köksborden och oroar sig för hur osäkerheten kommer att påverka deras jobb, deras ekonomi och deras framtid. Vi socialdemokrater står beredda och redo att på alla sätt stötta regeringen i det allvarliga läget. Just nu kanske det inte heller är Sverigedemokraternas hand som är den mest pålitliga när det gäller att lägga ut den långsiktiga säkerhetspolitiken för Sverige.

EU måste även framöver stå upp för Grönland, Danmark och varje lands rätt till suveränitet och frihet. Nu prövas Europa och Sverige, och här finns inget utrymme för svaghet. Retoriken från den andra sidan Atlanten är en mycket farlig väg och riskerar att inspirera ledare på andra håll i världen. Vi som står upp för en regelbaserad världsordning, som står upp för internationell rätt, måste nu gemensamt avvisa alla försök att underminera folkrätten, FN och de institutioner som vi har byggt upp för internationellt samarbete. Därför är det bra att Sverige har sagt nej till att ingå i Trumps, kanske också Putins, så kallade fredsråd.

Nu är kanske den omedelbara faran för tullkrig över, men när tullar används som ett geopolitiskt maktspråk måste Europa stå enat och ha självförtroende att svara. EU består av 27 länder. Tillsammans är vi en tullunion som omfattar 450 miljoner invånare. Om vi agerar tillsammans är vi en maktfaktor och kan göra skillnad. Europa måste välja att stå enat också inför framtida hot från USA.

Hur ser statsministern på möjligheten att stå starkt och enat i turbulensen?

22 januari

Osäkerheten i det rådande världsläget får ju konsekvenser för svenska företag, svenska jobb och svenska pensionssparare. Men den svenska arbetslösheten fortsätter att öka, och varslen för de stora svenska företagen fortsätter att komma. Att regeringen i det här läget säger att vår ekonomi är Trumpsäkrad känns inte riktigt helt underbyggt. Här menar vi att det behövs ett starkare ledarskap. Svenska företag behöver långsiktiga och tydliga spelregler för Sverige och i EU där vi fortsätter med den gröna teknikutvecklingen och tar upp kampen om elektrifieringen, inte minst med Kina.

Den senaste veckans utspel från Vita huset sker samtidigt som Vladimir Putin fortsätter sitt hänsynslösa krig i Ukraina. Det var 13 minusgrader i Kiev i natt, och tusentals hushåll saknar el och värme efter ryska bombningar. Vi är långtifrån den fred som Donald Trump sa sig kunna uppnå på 24 timmar. I stället har hans agerande de senaste veckorna inte bara puttat ned Ukrainakriget från den politiska dagordningen utan också legitimerat Putins agerande genom att hävda den starkes rätt att utvidga sitt territorium. EU måste tillsammans med allierade återigen sätta Ukraina överst på dagordningen, fortsätta det militära, finansiella och humanitära stödet till Ukraina och öka det ekonomiska trycket mot Ryssland.

På vilket sätt kommer statsministern att agera för detta under kvällens EU-toppmöte?

Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Sverigedemokraterna tycker inte att man behöver ägna jättemycket tid åt det på ett sådant här möte, eftersom det inte finns några oklarheter. Vi ser inte heller, till skillnad från Socialdemokraterna, något behov av att försöka plocka partipolitiska poäng genom att markera mot olika partier eller lyfta fram arbetsmarknadspolitiska skillnader mellan partierna i det här skedet.

Sverigedemokraternas förhoppning och vår tro är att hela riksdagen ska kunna stå bakom regeringens position i det här fallet och att man ska kunna lita på samtliga partier i Sveriges riksdag när det kommer till de här frågorna. Det är naturligtvis fullständigt orimligt att länder ska kunna hota oss med handelssanktioner för att de inte får göra anspråk på andra länders territorium.

Man kan ju ha frågor om den här uppgörelsen. Men det är kanske inte något som nödvändigtvis kommer att diskuteras i EU-kretsen. Markrättigheter på Grönland måste rimligtvis vara en fråga mellan USA och Danmark och Grönland i olika former.

Det har också spekulerats om att vissa Natoländer, inklusive Sverige, ska göra investeringsåtaganden vad gäller försvar i Arktis. Det är snarare en fråga för Natokretsen och för oss själva här i Sverige att ta ställning till. En fråga kan alltså vara om det är något som kommer att diskuteras i EU-kretsen över huvud taget eller om det kommer att hanteras i andra sammanhang.

Jag konstaterar att Sverigedemokraterna instämmer fullt ut i regeringens position.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Då går ordet till Moderaterna och mig själv.

När man sitter i ett sådant här möte gäller det att hålla ena ögat på telefonen. Rätt vad det är kommer det en pushnotis som ställer allting på ända. Just nu är utrikespolitiken i allra högsta grad rörlig materia. Man skjuter ständigt mot rörligt mål.

Därför är det intressant att få höra statsministern, som just kom från Davos där också flera europeiska ledare finns på plats, beskriva de kontakter han har haft. Under kvällen går han också, direkt efter det här mötet, in i ett möte som kan bli väldigt viktigt för att staka ut vägen framåt för hur EU ska röra sig genom denna mycket svåra och rörliga materia.

Finns det någon indikation på vart vi är på väg? Vad är ett önskat utfall från kvällens möte, utifrån svenskt perspektiv men såklart också utifrån ett europeiskt, danskt och grönländskt perspektiv?

Genom att visa på en mycket stark europeisk enighet har vi sannolikt lyckats avvärja det absolut mest omedelbara och katastrofala läge som skulle kunna inträffa. Givet att Europa har varit så tydligt finns det också mycket tydliga signaler, också från kongressen, om att Trump skulle möta väldigt mycket motstånd även inrikes i USA. Den tydligheten är oerhört viktig att hålla fast vid.

Det vore därför intressant att få höra lite mer. Det går såklart inte att svara på vad som händer nu; det kan ju ingen svara på. Men vad är målbilden? Vad är det vi försöker uppnå? Och hur kan vi fortsätta hålla i den här enigheten, som är så oerhört viktig?

Anf. 7 HÅKAN SVENNELING (V):

Ordförande! Jag kan fortsätta prata om det som ordföranden inledde med och säga att jag de här dagarna har sagt att det känns som att man lever från pushnotis till pushnotis i arbetet med utrikespolitik.

I går, när jag var på väg ut från riksdagen ganska sent, sa jag till Amanda Lind, Miljöpartiets språkrör, att jag tyckte att statsministern gjorde en ganska bra insats i går när du lade ansvaret för den här politiska krisen där det hör hemma, det vill säga hos president Donald Trump.

Det är tydligt att regeringen har höjt tonläget mot Trump de senaste dagarna. Det är något som vi från oppositionen har krävt under lång tid. Det är dags att det blir slut på önsketänkandet om Donald Trump nu. Ingen kommer att stoppa honom, inte hans rådgivare, inte hans parti, inte kongressen och sannolikt inte heller högsta domstolen i någon större utsträckning.

Det var det här som vi från vänstern varnade för. Det har blivit verklighet, och vi är inte ens igenom en fjärdedel av Trumps mandatperiod. Jag tror att det här fredsrådet, Board of Peace, i praktiken är ett stickspår, en testballong. Trump försöker få oss att springa på den bollen för att vi ska glömma bort andra, viktigare bollar.

Vill vi hålla fokus på Ukraina gäller det att vi inte springer på allt som Donald Trump slänger upp. Då kommer vi att hålla vårt fokus och inte missa målet, nämligen att stödja Ukraina i deras kamp mot Ryssland.

Statsministern var inne på att man behöver göra långsiktiga analyser av händelseutvecklingen de senaste dagarna. Nu behöver vi se att regeringen gör en ny säkerhetspolitisk analys med anledning av USA:s brott mot internationell rätt och hot mot våra grannländer och allierade. I en

sådan översyn behöver man fundera på avtalet, det militära avtal som Sverige har med USA, som ger amerikansk militär tillträde till 17 baser i Sverige.

Jag tycker att regeringen här och nu borde stoppa implementeringen av det avtalet i och med att amerikanska trupper inte finns på svenskt territorium i nuläget. Man behöver också göra en nordisk koordinering, med tanke på att det finns liknande avtal i andra nordiska länder.

Försvarsberedningen sätter väldigt snart i gång sitt arbete. Det är i grunden välkommet att regeringen initierar en partiövergripande beredning som kan jobba tillsammans för att stärka Sveriges säkerhet.

Jag har några funderingar. Jag undrar om statsministern efter Trumps uttalande nu utesluter USA:s vapenhot mot Grönland. Eller anser statsministern att den risken fortfarande finns kvar men att Trump bara har tonat ned risken för att han kommer att använda vapenhot mot Grönland på samma sätt som han gjorde mot Venezuela?

Jag funderar också på hur statsministern ser på Ruttes förhandlingsmandat. Vi har pratat om att inga överenskommelser ska ske om Ukraina utan Ukrainas närvaro. Det har vi pratat om även när det kommer till Danmark och Grönland. Ändå får man lite av en känsla av att Rutte i sina täta kontakter med Donald Trump har agerat lite på egen hand för att nå fram till presidenten.

Avslutningsvis lyfte statsministern upp Mercosuravtalet och omröstningen i Europaparlamentet i går. Vänsterpartiet var ett av partierna som tillsammans med företrädare för alla politiska grupper stod bakom den knappa majoritet som vann omröstningen. I det här läget tror jag att det är viktigt att man följer reglerna och säkerställer att det blir rätt. Man behöver klargöra det rättsliga läget och de risker som finns i samband med avtalets struktur, dess inverkan på EU:s regleringsautonomi och att det är förenligt med försiktighetsprincipen.

Vänsterpartiet är för Mercosuravtalet. Vi tycker att det är ett bra avtal, just för att man gör sig mindre beroende av USA. Men samtidigt är det viktigt, särskilt i dagens politiska situation, att hålla fast vid legalitetsprincipen och demokratiska processer.

Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Jag tar fasta på att vi är väldigt eniga i de här frågorna. Det är mycket bra. Jag upplever ett starkt stöd i Sverige, ett starkt och solitt stöd i vår egen omvärld och ett starkt stöd i Europa. Det är i grund och botten väldigt bra.

Det kom några konkreta frågor. I morse talade jag med Mette Frederiksen igen. Jag ska inte lägga exakta ord i hennes mun, men hon konstaterade att ökad Natonärvaro är mycket välkommen. Det har de själva föreslagit under lång tid. Nato har en viktig uppgift där, nämligen att samordna den sortens insatser.

Det är lika självklart att när det gäller alla egna danska frågor, alltså dansk politik och grönländska beslut på Grönland, är det ingen annan som förfogar över dem. Hon var helt entydig i den saken. De tar gärna emot Natos stöd i sådana förhandlingar som bara kan ske med Nato. Men det är självklart att alla diskussioner om dansk och grönländsk politik – mark, mineral och många andra saker – självklart bara kan beslutas med och av Danmark och Grönland. Det behöver uppenbarligen sägas dessa dagar.

Hon var helt entydig, och jag har absolut ingen annan uppfattning – tvärtom.

Någon djupare insikt i övrigt om vad som är tänkt med det avtalet eller vad det kan bli tror jag ingen har just nu. Inget har i alla fall publicerats.

Jag brukar ibland i den här kretsen säga att EU inte alltid är en stark geopolitisk maktfaktor. Jag brukar ibland påpeka det, eftersom det ibland finns förväntningar om att EU ska kunna agera med kraft och tydlighet runtom i världen i frågor där vi tycker rätt olika. Mellanöstern har varit en sådan sak. Det är väl känt att det där finns stora skillnader mellan olika europeiska länder.

Det är rätt ofta samma sak i fråga om relationen till Kina. Olika nationella intressen väger tyngre än gemensamt europeiskt agerande. Jag säger inte att det måste vara så men att det är så just nu.

Det är dock lika sant att EU är en maktfaktor inom handelspolitiken, en maktfaktor med gott självförtroende dessutom. Det är bra, inte för att vi lättvindigt ska vifta med tullar. Vi vill normalt inte ha tullar. Vi förhandlar ju för att bli av med tullar i EU. Det är det intressanta. Men vi har den sortens instrument och makt i våra händer, för 450 miljoner konsumenter. Och det vet resten av världen om. Ibland är det bara att konstatera att man ska ha de maktmetoderna för att slippa använda sig av dem. Där står vi nu.

Är vi enade? Kvällen kommer säkert att visa det ännu tydligare, inklusive eventuella risker. Det är aldrig riskfritt när vi ska enas. Men i kväll ska vi inte enas om några konkreta ståndpunkter utan om en syn på situationen. Där tror jag att vi är enade.

Nästan varje europeiskt land kan föreställa sig vad som skulle hända om man av ett annat land blev ifrågasatt i hela sin territoriella integritet. Det finns fler länder i Europa som har öar som ligger på större eller mindre avstånd från fastlandet. Det finns fler länder som kan föreställa sig vad som skulle hända om något annat land bestämde sig för att ifrågasätta eller hota sig till en sådan landmassa. Jag tror alltså att det på principiell nivå finns ett mycket starkt stöd för detta.

När det gäller Ukraina kommer vi säkert att tangera det, inte minst eftersom det kan sammanfalla med ett möte i Davos mellan USA och Ukraina och ett möte i Moskva mellan USA och Ryssland. Vi vet än så länge ingenting om de mötena. Ni vet också att det ofta förutspås dramatiska möten, som när de kom till kritan inte blev så dramatiska. Och det som var en formativ tidpunkt blev inte så formativ. Jag har alltså ingen kunskap om att någonting kommer att avgöras på de mötena.

Det senaste som hände i fråga om Ukraina var de stora besluten om 90 miljarder euro. Vi har också haft dubbla möten med Ryssland och Ukraina i kretsen av europeiska länder men också i the coalition of the willing med Ryssland och Ukraina. Det har varit bra möten, som jag har rapporterat om i andra sammanhang och fortsätter att rapportera om i andra sammanhang. Men de har inte lett till några resultat. Det var också vår ständiga invändning: Det är bra ord här, men den viktigaste pusselbiten saknas, det vill säga trovärdig information om att Ryssland också vill förhandla om någonting.

Vad är det önskade utfallet? Vi kommer säkert inte att ta ställning till exakta tullsituationer. För övrigt gör inte Europeiska rådet det. Det är en kommissionskompetens, som visserligen kräver en förankring i rätt råd.

2025/26:23
22 januari

Men i dag skulle jag nog säga att det är en total enighet bakom Danmarks och Grönlands rätt att bestämma över Danmark och Grönland; det är det självklara.

Det andra är enighet om att vi verkligen inte vill ha några handelskrig men att vi har muskler att använda om vi ändå hamnar i den situationen.

Det tredje är kanske ännu lösligare: en stegrande insikt om att Europa måste kunna vila stadigare på egna ben i frågor där vi under mycket lång tid har varit alltför beroende av andra. Det är ingen dramatisk insikt, men den visar sig rätt tydligt nu, tycker jag.

Det handlar om att mer systematiskt bygga europeisk och ekonomisk styrka, att använda EU för de delar där EU är tillämpligt. Det gäller också försvarskapacitet – försvarsindustrin har vi talat om länge – europeisk konkurrenskraft och handelspolitik, alla de riktigt starka sakerna EU har. Vi behöver inse vidden och vikten av de sakerna. Det hoppas jag på i dagens slutsatser.

Allra sist: Jag tycker att vår egen svenska strategi är väldigt tydlig. Jag beskrev den tidigare i dag. Det är ett svenskt kärnintresse att agera så att Europa blir starkare, att göra vårt för ett starkare Europa – säkerhetspolitiskt, handelsmässigt, ekonomiskt och teknologiskt.

Sedan är det vårt fulla ansvar att rusta Sverige, vårt eget land, starkare ekonomiskt. Det handlar om tillväxtpolitik och en bredare tillväxt. Jag brukar prata om en tillväxtpakt och att på alla sätt rusta svensk konkurrenskraft starkare. Vi ska inte göra några fel i Sverige.

Vi måste förstås också bygga det svenska försvaret, det civila och det militära, mycket starkare. Det är den riktiga slutsatsen av en ny säkerhetspolitisk situation i världen. Den har vi dragit, och vi fortsätter att dra den hela tiden.

Anf. 9 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Jag tittade på Stephen Colberts program från den 20 januari om ett år med Trump. Han konstaterade att i USA och faktiskt även resten av världen finns Trump med oss varje dag, varje timme och varje minut, därför att man helt enkelt aldrig vet vad nästa steg blir. Eller så är det just det som är väldigt konsekvent. Detta i sig kan lära oss hur det funkar.

Det finns ett starkt stöd och en enig riksdag, men jag har några medskick som jag tycker att man aldrig kan föra fram tillräckligt många gånger. Ukraina får absolut inte glömmas bort. Ukraina ska alltid vara med när Ukraina diskuteras; det är avgörande. Detsamma gäller naturligtvis Danmark och Grönland. Detta är de två absolut viktigaste sakerna just nu.

Det är jättebra att vi har sagt nej till fredsrådet och att vi står fast vid det, så som det ser ut just nu. Jag uppskattar verkligen också att statsministern lyfte upp Kanada och hur oerhört viktigt det är att vi, både Sverige och Europa, nu går samman med Kanada och inte underskattar den pakten.

Det är naturligtvis Sveriges säkerhet som är statsministerns huvudansvar, men vår säkerhet kräver att våra grannar är säkra, eftersom vi ligger där vi ligger och vi är ett relativt litet land. Som statsministern var inne på handlar det mycket om att vi ska bli självständiga i Europa och hålla de där gubbarna i öster och väster i schack, åtminstone tills vi klarar oss själva.

De flesta frågor har redan ställts, men jag har en liten fråga som gäller det lilla landet mellan Grönland och Storbritannien, nämligen Island, som har varit på tapeten många gånger. Jag förstår att det ligger lite utanför EU, men jag undrar ändå: Har Islands situation diskuterats, och har Island över huvud taget varit med i diskussionen?

Anf. 10 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen och svar på tidigare frågor!

Jag kan säga redan från början att jag instämmer i allt som statsministern har sagt. Vi har en väldigt speciell situation. För några år sedan hade det varit svårt att tro att vi skulle befinna oss i den nu. Vi vet att de transatlantiska relationerna är viktiga, men de bygger på tillit. När tilliten brister måste den återuppbas. Vi vet ju vem som gör sitt bästa för att krängla med tilliten just nu. Att bygga upp ett förtroende som har raserats eller riskerar att raseras tar lång tid.

Vad kan vi göra från europeisk sida? Det handlar givetvis om att visa enighet och styrka. Inget annat fungerar, utan det är tydligt att det är viktigt att visa europeisk styrka. Vi har alla möjligheter till det på handelsområdet, och då får vi visa att vi kan använda dem och tänka långsiktigt.

Frågan om diversifiering av handelsvägar och olika frihandelsavtal är givetvis viktig. Jag blev väldigt besviken när jag såg att Mercosuravtalet nu ser ut att behöva pausas. Man har jobbat med det under lång tid, och jag tycker att det är väldigt tråkigt. Vi behöver gå vidare med Indien och andra och försöka hitta fler vägar framåt.

När det gäller diversifieringen vill jag lyfta fram en oro, och den gäller givetvis att vi går för nära Kina. Länder som Kanada och Storbritannien har redan nu direkt möten med Kina på ett sätt som gör mig lite orolig. Jag tycker att det är viktigt att man i den diskussion som kommer att föras under kvällen verkligen ser till att denna oro tas på allvar. Det finns inga privata företag i Kina. Det finns bara en regim som har krav på både företag och personer att följa regimen. Dessutom är Kina möjliggöraren av kriget i Ukraina. Vi måste komma tillbaka till det.

Jag hoppas och räknar med att statsministern kommer att lyfta upp den linjen från svensk sida och förväntar mig att vi får en bra diskussion och förståelse från andra länder. Ukraina är vår högsta prioritering, och då måste vi se den oro som Kina skapar i sammanhanget.

Anf. 11 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statsministern, för dragningen och svaren på frågorna så här långt!

Till att börja med vill jag från Miljöpartiets sida tacka och ge stöd i denna väldigt allvarliga situation. Jag tror att vi är samstämmiga i Sveriges riksdag just nu. Det finns bevis på att Trump testat olika strategier och gör det som går att göra för att skapa oro, radera tillit och orsaka kaos. I det läget är det naturligtvis viktigt att vi står enade kring varandras säkerhet och att EU kan vara enat så långt det bara är möjligt. Vi måste såklart också fortsätta att hålla fokus på Ukraina.

Med detta sagt har många frågor redan ställts, men det man kan fundera på är hur vi, med vår samstämmighet, kan bidra. Jag är själv medlem i Nordiska rådet, och jag vet att det nordisk-baltiska samarbetet är viktigare

2025/16/23
22 januari
än någonsin. Ett sätt som vi kan bidra på är att stå i solidaritet och visa styrka och enighet.

Statsministern nämnde att ekonomin har Trumpsäkrats. Det finns en oerhörd nyckfullhet i Trumps retorik som gör att ekonomin påverkas väldigt snabbt. Jag tror att det är helt rätt att vi inom EU, som union, har börjat fokusera mycket mer på säkerhet och beredskap i ett bredare perspektiv.

De tullar som USA har diskuterat ligger just nu inte på bordet, men det finns en oro över hur andra maktmedel och tullar kan användas för att påverka vår beredskap. Med detta sagt är det viktigt att fortsätta att ha en strategi för just beredskap utifrån ett brett perspektiv som handlar om insatsvaror för livsmedelsproduktion. Det handlar helt enkelt om hur vi ska kunna göra oss mer oberoende och stå starka inom EU.

Anf. 12 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Tack, statsministern, för välformulerade inlägg hittills!

När det gäller Grönland och kringliggande områden med olika status håller jag med om allt som statsministern har sagt hittills, men jag tror att det är viktigt att EU sänder en mycket tydlig signal. Grönland lämnade EU på 80-talet, mycket på grund av fiskeripolitiken, men om det grönländska folket vill komma tillbaka till Europeiska unionen behöver de välkomnas.

Hittills har ingen nämnt Färöarna. De följde aldrig med in i unionen, men det är samma sak där. De ligger också väldigt strategiskt i förhållande till de här frågorna och har samma typ av status som Grönland. De valde att stå utanför EU när Danmark gick med på 70-talet, men om det färöiska folket vill vara med i EU måste de också vara välkomna. Jag tror att det är väldigt viktigt att detta signaleras.

Samma sak gäller såklart för Island, som har valt en annan väg. Där behövs samma tydliga budskap från Sveriges statsminister men också från hela Europeiska unionen.

Kopplat till detta finns artikel 42, som handlar om solidaritet och försvar av EU:s medlemsländer. De områden som befinner sig utanför EU men som tillhör EU-länder omfattas också av artikel 42. Detta behöver förtydligas, och ytterst behöver det uttalas av kommissionen. Jag tror att det finns ett stöd för detta i parlamentet.

Det har kommit propåer från bland annat den liberala partigruppen i Europaparlamentet om att det ska förtydligas att Grönland omfattas. Som statsministern nämnde i sitt inlägg skulle det innebära att också andra territorier som tillhör EU-länder omfattas av artikeln. Det skulle vara ett stöd i beslutsfattandet inför framtida kriser. Det var den andra konkreta frågan jag ville ta upp.

När det gäller det som Kristdemokraterna och Magnus Berntsson var inne på är det djupt oroande att flera länder närmar sig Kina. Ursäkta, herr ordförande, men att gå till någon som är ännu värre är väl bland det dummaste man kan göra i en kris. Trump är uppenbart extremt nyckfull och går inte att lita på, och det är en utveckling som vi alla är väldigt oroade över. Men Xi Jinpings Kina begår redan i dag folkmord i Xinjiang, ockuperar Tibet och övar på krig mot Taiwan. Det går inte att komma ifrån att det är värre när det gäller alla delar av folkrätten, hur de agerar mot sin omvärld och så vidare.

Mot Sverige bedriver de verksamhet genom enhetsfronten. Magnus Berntsson var inne på att det inte finns några kinesiska privata företag. Alla företag är delar av enhetsfronten, men också personer kan omfattas av den kinesiska enhetsfrontspolitiken. Det är en politik som ytterst innebär att man måste vara spion åt Kina. Under veckan har det – om än inte helt – gått lite under radarn hur den socialdemokratiska regeringen i Storbritannien har godkänt Kinas nya så kallade megaambassad i London. Kritikerna kallar den för en spionbas för landets verksamhet i hela vår del av Europa.

Samtidigt har det kommit nyheter om hur Tjeckiens underrättelsetjänst har nystat upp en underrättelseskandal, där den kinesiska underrättelsetjänsten har kartlagt parlamentariker och andra politiker i Tjeckien och bedrivit verksamhet mot dem.

Det är klart att samma solidaritet som vi har visat Danmark och Grönland också måste visas mot våra europeiska vänner när de utsätts för den typen av attacker och angrepp från Kina. Därför är det väldigt oroande med både Storbritanniens och Kanadas, och tidigare också Frankrikes, närmanden till Kina eftersom de ytterst sätter hela grunden för vårt gemensamma bygge av fred och säkerhet ur spel.

Att vi ska kunna vara självständiga bygger på att vi kan lita på alla våra vänner i Europeiska unionen, vilken behöver fördjupas och stärkas, men också på länder som Storbritannien och Kanada, som står utanför. Vi behöver ha en gemensam linje mot antagonistiska aktörer som Kina, Ryssland, Iran, Nordkorea och andra som samarbetar emot oss.

Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Jag vill säga några saker om några saker. Först instämmer jag i det som flera har påpekat, nämligen att Ukrainas situation är oförändrat dålig och på vissa ställen väsentligt sämre. Men ingenting blir bättre i Ukraina av att allt syre konsumeras av ständiga flashar och annat som kommer – det kan jag bara instämma i. Vi måste klara av att ha fokus på andra riktigt stora saker också.

När det gäller Island lite mer konkret är det klart att Islands politiska stöd har varit entydigt. Vi har ofta agerat i nordisk femkrets och ibland också i en bredare krets. När vi hade rekognosceringsövningen deltog dessutom länder som Storbritannien, Norge och Nederländerna, vilket har ett eget värde. EU är viktigt, men Europa är större än EU. Det märks inte minst i sådana här lägen.

Sedan har Island förstås en speciell situation. Det beror delvis på deras geografiska läge; de tänker nog väldigt mycket på Grönland av just den anledningen. Sedan är det även speciellt eftersom Island är helt inlemmade i det amerikanska försvaret, men jag tycker nog att de har varit väldigt tydliga politiskt.

Det finns säkert fler öar som funderar på framtiden, exempelvis Svalbard. Jag tror att detta väcker många frågor om risken för rivaliserande stormaktsintressen.

Har man sagt det ska man dock också säga följande: Jag tänker inte gå in på någon lång Kinadiskussion här, men det finns absolut länder som ser möjligheter i en situation med en mycket kärvare transatlantisk relation. Det tror jag att man ska ha klart för sig. Detta för alltså med sig fler saker

2025-02-23
22 januari

som är potentiellt dåliga än att vi får ett värmt klimat i relationen mellan Europa och USA.

Jag tror att USA rent allmänt underskattar den förtroendskada som det här agerandet, i bred bemärkelse, skapar – inte bara mellan länder och mellan regeringar utan också mellan företag och konsument. Sådant är svårt att mäta, men jag tror att detta är lite grann motsatsen till hur vi brukar bygga upp långsiktiga relationer. Även om vi ibland tycker rätt rejält olika om viktiga saker har vi normalt sett kunnat hantera det på ett helt annat sätt, och den förtroendskadan tror jag inte att man ska underskatta.

Det var intressant gällande Grönland; jag tar med mig det. Det finns en EU-diskussion både i Norge och i Island, som ni vet, men jag har än så länge inte hört någon diskussion om Grönland och EU sedan Grönland lämnade EU på 80-talet. Sedan finns det en diskussion om det juridiska kring artikel 42 och så vidare, som kanske inte kommer upp särskilt mycket i dag, men det är sådana diskussioner som pågår.

Någon ställde en fråga om vad man kan göra själv. Bara för att ha det sagt: Jag vet att Danmark sätter ett oerhört stort värde på det tydliga stöd de har fått av oss och andra nordiska, men också stora icke-nordiska europeiska, länder. De värdesätter verkligen det. Jag tror dock ändå att det är värt att skicka danska kollegor och danska vänner en extra omtankesignal – att verkligen visa att vi förstår hur de antagligen känner sig just nu och att vi menar det vi säger när vi säger att vi står upp för deras sak. Jag tror att de behöver höra det i en situation där de uppfattar sig som oerhört pressade – även om pressen just i dag är något lägre än för 24 timmar sedan.

Jag tror att jag har tagit upp det mesta, herr ordförande.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Ja, vi lever onekligen i det oväntades tid. Det kanske mest oväntade i dag är ändå att nämnden har hållit så god tid att vi hinner med en andra frågerunda. Den kommer dock att behöva vara förhållandevis koncis.

Anf. 15 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Det är bra och viktigt att vi tydligt står bakom Danmark.

Jag vill betona vikten av att i denna föränderliga materia, vilket vi väl ändå får kalla utrikespolitiken just nu, inte tappa fokus på Ukrainafrågan utan lyfta den även i kväll. Bara utifrån vad vi har sett i dag är det tydligt att Trump inte tar en sak i taget. Hittills i dag har det utöver samtalen om Ukraina varit diverse utspel om Grönland, en presentation om ett fredsråd och en presentation om en plan för ett turistparadis i Gaza – med mera, får man väl nästan säga. Det är alltså mycket viktigt att vi fortsätter att samtidigt ha fokus på Ukraina och lyfta den frågan i kväll.

I Davos höll Kanadas premiärminister Mark Carney ett uppmärksammat tal om den regelbaserade världsordningen och att den i praktiken håller på att spricka. Hur ser statsministern på den bild som Carney målade upp, och vad innebär den för vägen framåt för ett litet land som Sverige?

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Sverigedemokraterna avböjer att ställa en fråga.

För Moderaternas del har jag en kort reflektion. När man lyssnar på det som sägs runt bordet här hör man att det finns en bedövande enig uppslutning bakom statsministern när han åker till mötet i kväll. Riktigt så ser det inte ut världen över, men i Sverige finns den formen av uppbackning av – och grundmurad förankring i – demokratiska värden, rättsstatens principer och den regelbaserade världsordningen. Europa och EU verkar också alltmer växa fram som den starka bastionen för de här värdena runt om i världen; det syns inte minst i dessa tider och på hur Kanada har agerat, vilket nämndes nyss.

Vi har ju våra bekymmer, och lite grann därför finns det skäl att göra om det som behöver göras om för att göra EU starkare. Ursula von der Leyen var i sitt tal väldigt tydlig med att EU nu behöver ställa om för den nya världsordning vi rör oss in i. Kommer det att beröras under sammanträdet i dag, tror vi? Växer det fram någon form av tanke inom stats- och regeringschefskretsen om vilken roll EU ska ta i den här nya världen? Det gäller inte bara på handelsområdet utan också – och kanske snarare – på det värderingsbaserade området, vilket rör demokrati, rättsstatens principer och den regelbaserade världsordningen.

Med det lämnar jag ordet till statsministern för avslutande kommentarer.

Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Det sista som togs upp, framtidens Europa och så vidare, är verkligen en seminariefråga.

Jag tror att man ska säga följande: När EU prövas i rejäla kriser brukar EU bestå ganska bra. Sedan har vi ibland fått kritik för att vi ägnar oss för mycket åt krishantering och för lite åt långsiktighet, och det ligger någonting i det. Ständiga kriser pockar på vår uppmärksamhet medan långsiktiga frågor gällande Europas konkurrenskraft eller Europas förmåga att ha inflytande i världen är sådant som aldrig riktigt bränner till på samma sätt. Jag tycker alltså att det är en rimlig anklagelse, så att säga.

Just nu tror jag alltså att vi kommer att hålla ihop genom den här krisen. Sedan är frågan om man kommer att dra slutsatsen att Europa, när krisen har lagt sig, behöver stärkas på det sättet att vi står bättre rustade nästa gång. Där är jag faktiskt inte alls lika övertygad. De är nämligen fortfarande så att centrifugalkrafterna i 27 medlemsländer är starka och att vi alla tolkar vår uppgift att värna det egna landet på lite olika sätt. Om vi kan hitta ett antal gemensamma, riktigt starka nämnare vore det alltså bra.

Från svensk sida har vi länge sagt att det gemensamma kan innehålla flera saker men att det måste innehålla europeisk konkurrenskraft. Bygger vi inte rikedom bygger vi nämligen inte kraft på andra områden heller. Det är helt avgörande. Jag tycker också att lite för många – ingen nämnd, ingen glömd – tar rikedom lite för given och bara funderar på vad man ska använda pengarna till. Det kommer inte att fungera i längden. Ett starkare Europa byggs av ett mer framgångsrikt Europa som kan agera som föredöme och visa att det är här det sker. Så är det ibland men långtifrån alltid. Det där är dock ett eget seminarium, som vi får ta vid ett annat tillfälle.

Jag understryker igen att det är helt rätt att ta upp Ukrainafrågan. Den kommer också att komma upp i dag, även om det inte är orsaken till att vi samlas. Men jag håller verkligen med – när andra delar av världen agerar

lite kaotiskt ska vi inte vara kaotiska 2025/26-23 ska ha förmågan att hålla flera tankar i huvudet samtidigt. 22 januari

Sist: Mark Carney höll ett lysande tal. Det första jag sa till honom när vi träffades i går morse var att det verkligen var ett lysande tal. Han undvek inga av de stora problem vi har just nu men resignerade inte heller inför dem.

Det där är ju ibland det svåra: Att predika elände är ganska enkelt i politiken, och ett predika allmänt lullull och hoppfullhet utan täckning är också ganska enkelt. Men att beskriva problemen och samtidigt se lösningar är inte enkelt. Att bygga allianser med andra likasinnade – kanske inte på alla områden, men på vissa – och inte i första hand säga upp vänskapsband, utan snarare knyta nya vänskapsband, tror jag är oerhört viktigt.

Just Kanada tycker jag också är ett mycket bra exempel, för även om det är ett relativt stort avstånd mellan oss är vi oerhört lika, vilket jag tycker att vi manifesterar gång på gång. Värderingsmässigt är vi utan någon som helst tvekan lika. Vi är också två länder som sedan lång tid tillbaka har väldigt starka transatlantiska band – deras är förstås inte transatlantiska utan atlantiska – och alltid har uppskattat det, även när vi ibland har tyckt olika, men nu ser allvarliga problem. Därför tycker jag att det är extra viktigt att söka sig till varandra.

Det finns också ett antal mer konkreta gemensamma situationer, exempelvis att Kanada är inne i kraftig upprustningsfas gällande det nationella försvaret. De medger att de borde ha gjort detta för länge sedan, men nu gör de det – och det finns väldigt goda förutsättningar för samarbete mellan Sverige och Kanada även på den punkten.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Därmed konstaterar jag att en enig EU-nämnd ger stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi önskar statsministern lycka till vid kvällens sammanträde, vilket vi hoppas inte ska behövas – förhoppningsvis går mötet bra ändå! Statsministern har dock EU-nämndens eniga stöd.

Tack så mycket för i dag!

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Tack så mycket!

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Behagade nämndens ledamöter åtskiljas? Svaret är ja.

Innehållsförteckning

2025/26:23
22 januari

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S).....	3
Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD).....	4
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 7 HÅKAN SVENNELING (V).....	5
Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 9 ANNA LASSES (C).....	8
Anf. 10 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	9
Anf. 11 REBECKA LE MOINE (MP).....	9
Anf. 12 JOAR FORSSELL (L)	10
Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	11
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 15 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	12
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	13
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	14
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	14